

Nota voor Gedeputeerde Staten

Natuur en Water

Onderwerp Aanvraag SPUK Programma Natuur fase 2
Documentnummer DOC-00668304
Datum 9 juli 2024

0. Samenvatting

Het Rijk heeft de Regeling specifieke uitkering Programma Natuur 2^e fase (Staatscourant 2024, 19784) opengesteld, en stelt hiermee ca € 1,18 mld beschikbaar voor natuurherstel. Deze nota beoogt het doen van een aanvraag voor het Limburgse deel van deze middelen. Dit betreft € 121,81 mln. inclusief btw voor herstel van stikstof gevoelige Natuur en € 7,48 mln. inclusief btw voor boscompensatie.

De aanvraag geschiedt aan de hand van 26 ingevulde gebiedsformats.

1. Beoogd resultaat (output/outcome)

Het doen van een aanvraag bij het ministerie van LNV in het kader van de Regeling specifieke uitkering Programma Natuur 2^e fase. Het betreft een bedrag van € 121,8 mln. inclusief btw voor het herstel van stikstofgevoelige natuur en ca € 7,48 mln. inclusief btw voor het realiseren van boscompensatie.

2. Toelichting

Programma Natuur 2021-2030

In 2020 heeft het Rijk het Programma Natuur gestart en, mede naar aanleiding van de uitspraak over het Programma Aanpak Stikstof (PAS), middelen beschikbaar gesteld om de stikstofproblematiek het hoofd te bieden en de natuur te herstellen. Het betrof € 2 mld. voor het nemen van bronmaatregelen stikstof en € 2,85 mld. voor Natuurherstel van stikstofgevoelige natuur. Deze middelen maken deel uit van de lopende begroting van LNV.

In 2021 heeft het Rijk uit dit budget voor natuurherstel € 600 mln beschikbaar gesteld aan de provincies via de Specifieke uitkering Programma Natuur fase 1. Daarbij is tussen de provincies en het Rijk een verdeling van de middelen overeengekomen, die ook voor nu aan de orde is voor de volgende tweede fase van toepassing is. Limburg kan aanspraak maken op 10,3% van de middelen. In 2021 is € 63,6 mln. inclusief compensabele btw verkregen, waarvan 1,4 mln is afgedragen aan het BTW compensatiefonds. Deze maatregelen gekoppeld aan deze middelen moeten voor 31-12-2026 uitgevoerd zijn. Over de voortgang hiervan wordt u regelmatig geïnformeerd (laatstelijk GS 23 april 2024, voortgangsrapportage aan LNV). In Limburg zijn de middelen met name besteed aan kwaliteitsverbeteringen in de Natura 2000 gebieden.

SPUK programma Natuur Fase 2

In de tweede fase stelt het Rijk opnieuw middelen beschikbaar. Het gaat nu om totaal € 1,18 mld. waar Limburg wederom 10,3%, zijnde € 121,81 mln. inclusief btw kan aanvragen voor gebiedsgerichte natuurherstelmaatregelen via een Specifieke Uitkering. Via het invullen van formats voor gebieden waar maatregelen getroffen moeten worden, kan bij LNV een aanvraag

gedaan worden. Voor Limburg gaat het om een aanvraag voor 21 stikstofgevoelige N2000 gebieden en 5 overige natuurgebieden. De aanvraag periode is acht weken en derhalve moet deze aanvraag uiterlijk op 22 augustus 2024 door het Rijk ontvangen zijn.

De middelen voor deze 2^e fase komen in twee tranches beschikbaar. Nu kan ca 80% van de middelen worden aangevraagd (€ 121,81 mln. inclusief btw) en in 2027 kan na een tussentijdse evaluatie nogmaals ca € 25-30 mln. worden aangevraagd. Dat bedrag zal te zijner tijd worden vastgesteld. Daarnaast kan €7,48 mln, inclusief btw verkregen worden voor boscompensatie.

Er wordt per provincie één specifieke uitkering verstrekt. De specifieke uitkering wordt verstrekt voor de kosten, inclusief de apparaatskosten, die zijn gemaakt voor de uitvoeringsactiviteiten in de periode 1 januari 2024 tot en met 31 december 2032 en waarvoor bestuurlijke verplichtingen zijn aangegaan in de periode 1 januari 2021 tot en met 31 december 2031. In 2027 wordt de regeling aangepast zodat de hierboven genoemde tweede tranche beschikbaar gesteld kan worden.

Deze middelen zijn (lang) niet voldoende om alle natuurgebieden in een goede staat te brengen. Maar met deze middelen kan wel een substantiële start gemaakt worden met de uitvoering van systeemherstel en kwaliteitsverbetering van de gebieden. Naast deze middelen dragen ook de middelen uit het Natuurpact voor herstel van Natura2000 gebieden bij aan het herstel van de natuur.

Waar zijn deze middelen voor bedoeld?

De middelen zijn bedoeld voor het realiseren van de condities die nodig zijn voor het bereiken van de instandhoudingsdoelstellingen in stikstofgevoelige Natura 2000-gebieden of van een goede staat van natuurgebieden die buiten Natura 2000-gebieden zijn gelegen. Dit maakt deel uit van de opgave om 30% van het VHR-doelbereik te realiseren. Het Rijk geeft aan dat het deze tweede fase met name moet gaan om systeemherstel dat volgt uit de conclusies van de Natuurdoelanalyses (NDA's) en de bijhorende adviezen van de Ecologische Autoriteit (EA). Dit betekent dat de middelen in, of in de omgeving van N2000 gebieden ingezet moeten worden voor maatregelen die bijdragen aan het herstel van stikstofgevoelige habitats en leefgebieden van soorten.

Maatregelen moeten primair gericht zijn op natuurherstel, maar maatregelen kunnen wel indirect een bijdrage leveren aan andere NPLG-doelen. Zo kunnen maatregelen voor hydrologisch herstel rond Natura 2000 gebieden een bijdrage leveren aan de transitie van landbouwbedrijven in de omgeving van natuurgebieden. Bijvoorbeeld door een gedeeltelijke afwaardering van de gronden als compensatie voor hoger grondwaterstanden, minder bemesting of minder gebruik van gewasbeschermingsmiddelen.

Ook maatregelen die nodig zijn om te komen tot het nemen van natuurherstelmaatregelen zijn financieel haalbaar, zoals het doen van onderzoek¹ en voor apparaatskosten (max 15%). Voor beide posten zijn in de aanvraag middelen gereserveerd.

¹ Naar aanleiding van de adviezen van de Ecologische Autoriteit is er in de aanvraag ruimte gemaakt voor het maken van Landschaps-ecologische systeemanalyses (LESA) en andere (hydrologische) onderzoeken, die nodig zijn om de juiste maatregelen te definiëren. De onderzoeken borgen daarmee ook dat de juiste maatregelen worden getroffen en dus dat de middelen doelgericht ingezet kunnen worden.

Apparaatskosten kunnen zowel kosten zijn van de provincie als van partners, die samenhangen met de regievoering van voorbereiding en uitvoering van het Provinciaal Uitvoeringsprogramma. Er kan maximaal 15% van de middelen aan apparaatskosten worden ingezet waarbij voor de Provincie als cumulatieve voorwaarde is gesteld dat deze kosten additioneel aan de reguliere loonkosten en materiaalkosten van het eigen apparaat dienen te zijn en worden specifiek voor de uitvoering van het Provinciaal Uitvoeringsprogramma gemaakt. Voorgenoemd percentage is ook opgenomen in de aanvraag. Mocht bij de uitvoering blijken dat minder dan 15% van de middelen nodig is, dan kunnen deze aan andere maatregelen worden besteed. De apparaatskosten moeten direct gelinkt zijn aan het uitvoeren van maatregelen.

Maximaal mag 10% van de middelen ingezet worden voor stikstofgevoelige habitats en leefgebieden van soorten die buiten N2000 gebieden voorkomen. Doel hiervan is dat als deze habitattypen ook in een goede staat zijn, ze ook bijdragen aan de gunstige staat van instandhouding van een habitat. Uit ambtelijke afstemming met de TBO's is naar voren gekomen dat het niet nodig is om 10% van de middelen voor deze overige natuurgebieden te reserveren. Een percentage van 5% wordt als voldoende gezien, om deze gebieden (in eigendom van TBO's, gemeenten en particulieren) te verbeteren. Dit percentage is ook in de aanvraag opgenomen, verdeeld over een vijftal clusters van gebieden.

Middelen zijn niet bedoeld voor stikstofbronbeleid, of andere maatregelen die toezien op de brede transitie van het landelijk gebied, al kunnen sommige natuurherstelmaatregelen wel leiden tot lagere emissies of bijdragen aan andere NPLG-doelen, zoals het waterbeleid of lokale transitie van de landbouw. Voorts mogen met deze middelen geen maatregelen worden gerealiseerd waarvoor reeds eerder, bijvoorbeeld via het Natuurpact, middelen zijn verkregen.

Omdat het een regeling met een in tijd begrensde uitvoeringstermijn betreft, is het niet mogelijk om uit deze SPUK langjarige beheervergoedingen te geven. Dit zal uit andere regelingen moeten komen, zoals agrarisch natuurbeheer.

De aanvraag

Het Rijk heeft formats beschikbaar gesteld die verplicht gebruikt moeten worden voor het doen van een aanvraag. Naast een algemeen format moet per gebied waar maatregelen worden getroffen een format worden ingevuld. Dit leidt tot 26 ingevulde formats; 21 voor de stikstofgevoelige N2000 gebieden en 5 voor overige natuurgebieden.

De Limburgse aanvraag die nu bij LVVN gedaan wordt bevat maatregelen op hoofdlijnen, gebaseerd op en gekoppeld aan de knelpunten die in de NDA's zijn benoemd. Deze maatregelen op hoofdlijnen kunnen later in het kader van een nog te maken provinciale subsidieregeling en/of de gebiedsprocessen nader worden uitgewerkt.

Als voorbeeld: een hoofdmaatregel kan zijn het "herstel van de hydrologie" met als doel om meer water vast te houden. In het gebied kan dan worden uitgewerkt welke maatregel daar het beste past: plaatsen van stuwen, dempen van sloten, minder water onttrekken, maken van kades, hogere grondwaterstanden etc., met daar bij passende vergoedingen en uiteraard onder de voorwaarde dat het leidt tot natuurherstel.

De aanvraag richting LVVN is, binnen de mogelijkheden van de SPUK-regeling, zo breed en open mogelijk geformuleerd. Dit maakt het mogelijk om bij de uitvoering in de gebieden maximale flexibiliteit te hanteren en de maatregelen te kiezen en later uit te werken die het beste bij het herstel van het natuurgebied passen. Dit is ook nodig omdat het gaat om een lange uitvoeringsperiode (tot 2032) en dat nog niet alle maatregelen te voorzien zijn. Tevens komen er na het doen van onderzoeken nog aanvullende maatregelen bij die ook via dit spoor uitgevoerd kunnen worden.

Voor elk van de 21 stikstofgevoelige N2000 gebieden worden maatregelen op hoofdlijnen geformuleerd, gekoppeld aan knelpunten die volgen uit de NDA's en de reactie van de Ecologische Autoriteit hierop.

De aanvraag is ook van belang omdat de daaruit voortvloeiende maatregelen op termijn kunnen worden gebruikt als ondersteuning bij het pareren van intrekkingsverzoeken van natuurvergunningen, het ondersteunen van reguliere vergunningen en de legalisatie van PAS-melders.

Het Rijk vraagt in de formats naar kaartmateriaal. Dit betekent dat er per gebied een drietal kaarten zijn opgenomen. De eerste laat de ligging van de stikstofgevoelige habitattypen en leefgebieden zien. Dit is de kaart die is vastgesteld in de N2000 beheerplannen en die ook voor de toetsing van vergunningen wordt gebruikt, bijvoorbeeld in AERIUS. De tweede kaart geeft het Natuurnetwerk weer; de bestaande natuur, de reeds gerealiseerde ontwikkelopgave en de nog te realiseren ontwikkelopgave. Dit is de bestaande kaart die ook gebruikt wordt voor de Voortgangsrapportage Natuur en het Natuurbeheerplan.

Tot slot vraagt het Rijk een kaart met de ligging van de maatregelen. Omdat de meeste maatregelen nog verder uitgewerkt moeten worden en er richting de gebieden flexibiliteit moet zijn om maatregelen uit te voeren, bestaat deze kaart uit ruime zoekgebieden. Voor de zoekgebieden zijn voor zover mogelijk reeds vastgestelde zones gebruikt zoals bestaande natuur in het Natuurnetwerk (tbv kwaliteitsverbetering), de C2 gebieden (Natuurnetwerk waar geen ontwikkelopgave ligt), Groenblauwe mantel en hydrologische bufferszones (uit de POVI). Die zijn voor deze aanvraag aangevuld met zones waar zoekgebieden verondersteld worden voor aanvullend natuurareaal (ter voldoening aan de 30% VHR doelbereik-opgave). Deze zoekgebieden zijn gebaseerd op het onderzoek van Natuurbalans naar mogelijkheden voor areaaluitbreiding binnen en buiten de natuurgebieden en kan rechtstreeks gekoppeld worden aan de areaalopgave die ook in de NDA's wordt benoemd. Tot slot is er een laatste zone om "gaten" in voorgaande begrenzingen op te vullen. Bij elkaar zorgt dit er voor dat er rond elk N2000 gebied een zone ligt van 500 m waar maatregelen genomen kunnen worden. Alleen daar waar reeds vastgestelde hydrologische bufferzones breder zijn dan 500 m is van deze afstand afgeweken. De zoekgebieden zijn vormgegeven als hexagonen.

De zoekgebieden op de maatregelenkaarten zijn géén planologische beschermde zones, maar zijn gebieden waar een SPUK verkregen kan worden voor systeemherstel of natuurherstel.

De 500 meterzone is gekozen omdat hier een directe link tussen effecten van te nemen maatregelen en het natuurgebied verondersteld mag worden. Tevens is in het Beleidskader Perspectief voor het Landelijk gebied een afstand van 500 meter benoemd voor het nemen van

lokaal depositiebeleid, zoals het wegnemen of verminderen van veldemissies waar dat passend is in een extensieve agrarische bedrijfsvoering. Het beleidskader geeft aan te bezien of middelen uit de Regeling SPUK Programma Natuur 2^e fase hiervoor ingezet kunnen worden. In de aanvraag zijn maatregelen opgenomen die hier aan bij kunnen dragen. De maatregelen die leiden tot herstel van de hydrologie en de maatregel extensivering grondgebruik (zie maatregelen tabel op p 5 en p 6), kunnen hieraan bijdragen.

Gezien de lange uitvoeringsperiode tot 2032 en de onzekerheid over de ontwikkeling van kosten van grond en inrichtingsmaatregelen is er qua hectare realisatie conservatief geraamd in deze aanvraag. Dat wil zeggen dat de kosten zijn ingeschat inclusief stijgingen van grondprijzen en uitvoeringskosten.

Bij de uitvoering zijn de middelen leidend; als de maatregelen goedkoper uitvallen kan er meer doelbereik gerealiseerd worden. De ingevulde formats zijn op dit vlak dus indicatief. Indien bij de uitvoering blijkt dat er bij een gebied meer of minder van een bepaalde maatregel nodig is, dan kan er geschoven worden tussen de maatregelen en tussen de gebieden. Er is dus bij de uitvoering een hoge mate van flexibiliteit. Indien lopende de uitvoering blijkt dat maatregelen genomen moeten worden die niet in de aanvraag zijn benoemd, kan met het Rijk in overleg getreden worden over het wijzigen van de aanvraag.

Samenvatting van de aanvraag

In onderstaande tabellen zijn de maatregelen van 26 gebiedsformats opgeteld. Per N2000 gebied is in de verplichte formats bepaald welke van deze maatregelen ingezet kan worden op basis van de NDA. LVVN vraagt tevens om indicatief aan te geven welke oppervlaktes gerealiseerd worden, welke kosten hiermee gemoeid zijn.

Hoofdmaatregel	Uitwerking	Drukfactor	Totale kosten incl btw in €	Indicatie ha's
Herstel watersysteem (kwaliteit)	Herstel watersysteem (kwaliteit): Verbeteren (grond)waterkwaliteit, beperken uitspoeling voedingsstoffen, beperken gewasbeschermingsmiddelen, extensivering grondgebruik	Onvoldoende waterkwaliteit	10.800.000	270
Herstel watersysteem (kwantiteit)	Herstel watersysteem (kwantiteit): Verhogen (grond)waterstanden, vasthouden water, waterpeil beken/waterlopen aanpassen, verminderen onttrekkingen, verbeteren inzijging, extensivering grondgebruik, nemen technische maatregelen, afwaardering agv vernatting	Verdroging	11.960.000	299
Voorkomen run off	Vasthouden water ter voorkoming van run off of inspoeling	Inspoeling nutriënten	1.590.000	53
Areaalopgave 30% VHR-doelbereik buiten NNN	Aanleg bos of natuur ter realisatie van extra areaal N-gevoelig habitattypen of leefgebied van soorten, of als buffering van habitats of leefgebied buiten NNN	Areaal behoefte, gebrek aan landschappelijke samenhang	20.150.000	155
Areaalopgave 30% VHR-doelbereik binnen NNN	Aanleg bos of natuur binnen NNN, niet zijnde ontwikkelopgave , als extra areaal N-gevoelig habitat of leefgebied of buffering (C2)	Areaal behoefte, gebrek aan landschappelijke samenhang	17.810.000	137
Extensivering grondgebruik	Gedeeltelijke afwaardering tbv extensivering van grondgebruik tbv buffering van N2000	Areaal behoefte, gebrek aan landschappelijke samenhang, overbelasting stikstof	10.000.000	250

Kwaliteitsverbetering	(Herstel-)inrichting van bestaande natuur tbv voorkomen van verslechtering, of realisatie van hoogwaardiger habitattype of leefgebied. In N2000 of de aangrenzende NNN-delen. Incl bestrijden exoten.	Onvoldoende structuur, ontbreken karakteristieke soorten, overbelasting stikstof	12.240.000	612
Bodemverbetering bossen	Verbeteren bodem (pH, mineralenbalans etc) in N2000 van bossen, inbrengen van boomsoorten ten behoeve van kwaliteitsverbetering en strooiselverbetering	Onvoldoende structuur, ontbreken karakteristieke soorten, overbelasting stikstof	5.368.500	1.342
Intensivering beheer	Tijdelijke intensivering beheer (bovenop SNL-vereisten) tot uiterlijk 2032	Onvoldoende structuur, ontbreken karakteristieke soorten, overbelasting stikstof	2.000.000	250
Onderzoek	Onderzoekspakket n.a.v. NDA; Systeemherstel, LESA of onderzoek t.b.v. maatregelen	Kennislacunes	4.750.000	21 stuks
Connectiviteit	Creëren van natuurlijke of kunstmatige verbindingen tussen gebieden en/of populaties en aanleg GBDA nabij N2000	Gebrek aan connectiviteit, gebrek aan landschappelijke samenhang	6.370.000	49
Overige drukfactoren	Aanpak overige locale drukfactoren (bv Recreatiedruk, eutrofiering door ganzen)	div. bv recreatiedruk	500.000	5
Apparaatskosten (max)			€18.271.500,-	
Boscompensatie	Aanleg compensatiebos		€ 6.358.072,12	
Apparaatskosten bos 15% (max)			€1.122.012,73	
Totale aanvraag			€€ 7.480.084,85	
Afdracht compensabele btw			€1.457.782,-	

Samenvatting maatregelen	Omvang	Kosten in €
Herstel kwaliteit in natuurgebieden	ca 2200 ha	Ca 20 mln
Areaalopgave 30% VHR doelbereik	Ca 300 ha, (waarvan ca 135 in het NNN (C2))	Ca 40 mln
Extensivering buiten natuurgebieden (overgangen)	Ca 900 ha	Ca 39 mln
Onderzoek a.g.v. NDA - EA	In 21 gebieden	Ca 4,75 mln
Apparaatskosten	15% van de middelen	Ca 18 mln

Boscompensatie

In de Landelijke bossenstrategie is bepaald dat bossen die gekapt zijn om Natura 2000 doelen te realiseren, gecompenseerd zullen worden. Via deze SPUK stelt het Rijk hier ook middelen voor beschikbaar. Voor Limburg is ca € 7,48 mln. inclusief btw beschikbaar. Limburg had een opgave van 150 ha, waarvan er met de SPUK Programma Natuur fase 1 naar verwachting 29 ha worden gerealiseerd. Limburg heeft dus een resterende compensatie-opgave van 121 hectare. Daarmee komt het hectarebedrag op ca € 62.000. Omdat de gemiddelde grond- en inrichtingskosten veel hoger zijn, is in de aanvraag aangegeven dat zeer waarschijnlijk minder hectares gerealiseerd kunnen worden met dit bedrag. Een reële indicatie is dat er waarschijnlijk ca 75 ha gerealiseerd kan worden met deze middelen. Dit wordt in de aanvraag ook zo benoemd.

Ook voor de boscompensatie vraagt LVVN een zoekgebieden kaart. Ook dit is een hexagonenkaart, die is samengesteld uit percelen die direct grenzen aan het Natuurnetwerk aangevuld met de beekdalen. In grote lijnen levert dit een deelselectie op uit de Groenblauwe mantel. Omdat de Groenblauwe mantel ook landschapszones bevat die gekoppeld zijn aan open landschapswaarden, is er niet voor gekozen om de hele Groenblauwe mantel op te nemen. Ook hier geldt weer dat deze kaart gezien moet worden als gebieden waar een SPUK voor de aanleg van compensatiebos verkregen kan worden.

Rapportages naar LVVN

De rapportages over de genomen maatregelen richting LVVN zijn relatief beperkt en vergelijkbaar met de eerste SPUK Programma Natuur. Deze volgen de SiSa-systematiek en beperken zich tot een inhoudelijk rapportage over de gebieden waar maatregelen plaatsvinden, de beoogde effecten op de natuurcondities, natuurtypen die verbeteren, de verminder stikstofemissie en gerealiseerde hectares.

Uitvoering van de maatregelen

Deze nota ziet slechts op het doen van een aanvraag bij het Rijk. Het daadwerkelijk besteden van de middelen door het uitvoeren van maatregelen is een volgende fase. Hiertoe zal een uitvoeringsstrategie voor de met deze SPUK verkregen middelen in de tweede helft van dit jaar worden opgesteld. Dat zal worden gedaan in samenspraak met de gebiedspartijen.

Zo zal er in elk geval een subsidieregeling gemaakt worden waarmee uitvoerende partijen (zoals TBO's, gemeenten, Waterschap, (agrarische)bedrijven en particulieren middelen kunnen aanvragen om natuurherstelmaatregelen te treffen. Met de uitvoeringsstrategie en de subsidieregeling kan indien gewenst verder gestuurd worden op het type maatregelen, de locatie ervan, eventuele prioritering in de uitvoering etc.

3. Bestuurlijke aandachtspunten

Het ministerie van LVVN legt veel nadruk op de additionaliteit van deze middelen. Dat wil zeggen dat steeds duidelijk moet zijn dat er geen overlap is met andere geldstromen van het Rijk, zoals andere SPUK's of het Natuurpact. Dit vergt een goede monitoring van de uitvoering van maatregelen en de verschillende subsidieregelingen.

Recent is de Europese Natuurherstelverordening vastgesteld. Deze vraagt onder meer het opstellen van een nationaal natuurherstelplan en het treffen van natuurherstelmaatregelen. Hoewel over de implementatie en uitvoering van deze verordening nog niets bekend is, mag verwacht worden dat de NDA's, de Natura2000 beheerplannen en de uit te voeren maatregelen in het kader van deze en andere SPUK's gebruikt zullen worden om het natuurherstelplan te vullen.

De maatregelen zijn gebaseerd op de Natuurdoelanalyses. Omdat we uitgaan van het vrijwillig nemen van maatregelen, moet er bij het maken van een uitvoeringsstrategie, zeker als het gaat om maatregelen buiten de N2000 gebieden, aandacht zijn voor de uitvoerbaarheid van de regeling. Dit kan er onder meer toe leiden dat er een goede aanpak ontwikkeld moet worden om mogelijke deelnemers aan de subsidieregeling vooraf mee te nemen in de mogelijkheden die de regeling biedt. Hierbij wordt de in herziening zijnde catalogus Groenblauwe Diensten, die op staatssteun aspecten getoetst wordt, betrokken. We pakken dit op bij het maken van een uitvoeringsstrategie.

4. Lobby - aspecten

nvt

5. Relatie met Programmabegroting

De maatregelen in deze aanvraag dragen bij aan de volgende onderdelen uit de programmabegroting 2024:

Perspectief voor het Landelijk gebied, paragraaf 1.1 Natuur en Landschap. (1.1.1 Natuur, biodiversiteit en fauna, 1.1.2 Limburgs Programma landelijk gebied en 1.1.3 Landschap) en 1.3 Water (1.3.1 Waterbeheer en waterkwaliteit regionaal systeem)

6. Juridische aspecten

De aanvraag of uitvoering van de SPUK programma Natuur fase 2 heeft geen directe juridische gevolgen. Wel kunnen de te nemen maatregelen behulpzaam zijn bij het additionaliteitsvraagstuk bij vergunningverlening als daarmee inzichtelijk kan worden gemaakt dat daadwerkelijk sprake is van een stikstofdaling/natuurherstel. Ook voor PAS-melders, en reguliere vergunningverlening waar additionaliteit aan de orde kan zijn, kan een gehonoreerde voorliggende SPUK-aanvraag bijdragen aan de onderbouwing van vergunningen. Vanuit deze optiek is het nodig dat de aanvraag maatregelen mogelijk maakt in alle stikstofgevoelige Natura2000 gebieden. Dit is derhalve in de aanvraag ingebouwd.

Na ontvangst van de SPUK zal in overleg met het cluster AJZ worden gezien op welke wijze/middels welk instrument de middelen kunnen worden weggezet.

7. Inkoop- en aanbestedingsaspecten

Een deel van de maatregelen, met name de onderzoeken, zullen via reguliere aanbestedingstrajecten worden weggezet. Dit is echter pas aan de orde als er wordt overgegaan tot uitvoering van de maatregelen.

8. Financiële en cofinancieringsaspecten

De middelen voor deze 2e fase komen in twee tranches beschikbaar. Nu kan € 121,81 miljoen inclusief btw worden aangevraagd en in 2027 - na een tussentijdse evaluatie - nogmaals ca € 25-30 miljoen. De middelen kunnen besteed worden in de periode 2024 -2032 en worden in jaarlijkse tranches uitbetaald aan de provincies. Daarnaast komt € 7,48 mln. incl. btw beschikbaar voor boscompensatie.

Aandachtspunten voor administratieve controle en effectieve uitvoering

Over de SPUK Programma Natuur Fase 2 dient verantwoording afgelegd te worden naar het ministerie van LNV middels de SiSa (Single Information Single Audit), en loopt jaarlijks mee met het opstellen van de jaarrekening. Daarom wordt voor de ontvangst en de inzet van deze SPUK een aparte begrotingspost geopend om dit financieel goed te kunnen monitoren en te verantwoorden. Op het moment van ontvangst van de beschikking van LNV wordt een begrotingswijziging gemaakt en administratief verwerkt bij het eerstvolgende rapportagemoment van de planning en control cyclus.

Bij de aanvraag voor SPUK Natuur Fase 1 in mei 2021 (DOC-00150045) zijn door cluster Financiën adviezen gegeven ten aanzien van twee belangrijke aspecten, namelijk (i) administratieve controle en beheersing en (ii) effectieve uitvoering in samenwerking met externe

partners. We willen deze adviezen in het kader van deze aanvraag graag deels kort herhalen en adviseren om bij de toekenning van de middelen hierover nadere interne werkafspraken te maken. Onderstaande punten zijn op dit moment adviezen vanuit cluster Financiën die nog verankerd moeten worden in de nadere uitvoeringsplannen:

- De natuurpact middelen, de reeds verkregen middelen via SPUK Programma Natuur 1 en de nieuw te verkrijgen via SPUK Natuur 2 dienen apart zichtbaar te blijven en apart beschikt te worden aan externe partijen in verband met de verantwoordingsplicht van de SPUK via de SiSa. Geadviseerd wordt om opdrachten en subsidies verleend in het kader van deze SPUK niet te combineren met opdrachten en subsidies gefinancierd uit andere middelen.
- Bij het opstellen van de Provinciale subsidieregeling dient aandacht te zijn voor mogelijk ongewenste selectieve focus door externe partijen op subsidieaanvragen op grond van een regeling gefinancierd met SPUK Natuur 2, ten koste van SPUK Natuur 1. Het kan voor partijen immers aantrekkelijk zijn te kiezen voor een langere periode en daarmee beschikbaarheid van de middelen uit SPUK Natuur 2.
- Pro-actieve afstemming met uitvoerende organisaties is nodig ten aanzien van de haalbaarheid van plannen op basis van de bij hen beschikbare uitvoeringscapaciteit.
- Tussentijds zal de voortgang gemonitord moeten worden om volledige benutting van de SPUK middelen te garanderen en zullen de ontvangende partijen hierover regelmatig moeten rapporteren (middels voortgangsrapportages).
- Een heldere uniforme systematiek voor toekenning en terugvordering van de SPUK middelen bij externe partijen is een vereiste. Dit ten eerste om impact van de inzet van middelen te optimaliseren, maar financieel gezien vooral ter mitigatie van verkeerde verwachtingen bij uitvoerende organisaties die anticiperend op een bepaald aandeel hun organisatie versterken.
- Het werken met gestandaardiseerde subsidiebeschikkingen en opdrachtenverleningen is noodzakelijk. Hierbij is van belang dat deze op voorhand, tijdig en breed afgestemd worden met AJZ, FIN, I&A en VTH/SUB.
- De omvang van de SPUK alsmede de verantwoordingsplicht, nopen tot scherp toezicht op de uitvoering. Dit kan o.a. de vorm hebben van periodieke controles bij de uitvoerende organisaties.

Bovenop de reguliere processen is de SPUK Natuur 2 qua omvang en impact groot. Voor dit project zal dan ook capaciteit vrijgemaakt dienen te worden voor control en beheersing binnen het cluster Financiën, aangevuld met uit de SPUK gefinancierde financiële expertise binnen het cluster. Zie ook de passage onder de formatieve aspecten.

Fiscale aspecten

Het bedrag van € 129.290.085 inclusief btw wordt bij beschikking toegekend aan de Provincie. Het ministerie van LNV maakt gebruik van de tweeledige uitkeringssystematiek, dit betekent dat een deel van de bijdrage rechtstreeks aan de provincie zal worden uitgekeerd en een deel in het BTW-compensatiefonds zal worden gestort, tenzij de provincie geen recht heeft op btw compensatie danwel geen btw is verschuldigd over de middelen, alsdan zal het Ministerie de volledige bijdrage aan de provincie uitkeren. Kan de provincie uiteindelijk op basis van de daadwerkelijke feiten en omstandigheden minder declareren uit het BCF dan vooraf is ingeschat en afgestort, dan is dat voor risico van de provincie. Kan de provincie meer btw terugvragen dan het Ministerie aan het BCF heeft afgedragen, dan draagt het BCF (MinFIN) het risico. Vanuit fiscaal optiek is per project

een voorzichtige maar wel reële inschatting gemaakt op basis van de huidige feiten en omstandigheden van het bedrag aan compensabele btw uit het BTW-compensatiefonds.

Op basis van de aard van de maatregelen en de wijze waarop uitvoering door derden, gemeenten en door de provincie naar verwachting plaats zal vinden is bepaald dat de compensabele btw € 1.475.782 bedraagt. Dit bedrag zal derhalve worden afgestort in het BTW-compensatiefonds en in mindering worden gebracht op de uitkering.

De fiscale passages in de SPUK regeling laten onduidelijkheid bestaan over of eventuele kostprijsverhogende btw al dan niet subsidiabel is uit de SPUK. Hieromtrent zal nog afstemming worden gezocht met het ministerie van LNV.

Na ontvangst van de SPUK zal ten aanzien van de nadere uitwerking van de besteding van de middelen ten allen tijde een fiscale toets moeten plaatsvinden.

9. Relatie met aanpak coronacrisis

Nvt

10. Arbeidsmarktbeleid

Nvt

11. Effecten op CO₂ en stikstof emissies (effecten op klimaat en biodiversiteit/beschermde natuur)

De Rijksregeling vraagt indicatief in beeld te brengen hoeveel stikstofemissie verminderd wordt. In de aanvraag is aangegeven dat het ongeveer 11.600 kg/jr betreft. Dit wordt vooral bereikt door extensiever gebruik van landbouwgronden in de omgeving van N2000 gebieden.

Vernatting van natuurgebieden en extensivering van de landbouw kan ook een bijdrage leveren aan het verminderen van methaan en CO₂-emissies. De omvang hiervan is echter nu niet te bepalen.

De aanleg van compensatiebossen zorgt voor het vastleggen van CO₂. Dit gaat om ca 300 ton/jr, echter omdat hier tegenover staat dat er elders bossen zijn gekapt, is geen sprake van netto CO₂ opslag.

12. Digitalisering & data governance

Ten behoeve van rapportages en verantwoording is het nodig een monitoring op te zetten die zowel ziet op de in het veld behaalde resultaten alsmede de borging van de financiële bewaking.

13. Formatieve aspecten

Indien de gevraagde middelen verkregen worden en deze weggezet moeten worden bij externe uitvoerende partijen zal dit ook bij de provincie mogelijk extra uitvoerende capaciteit met zich meebrengen. De eventuele behoefte hieraan zal in beeld gebracht worden bij het maken van een uitvoeringsstrategie. Eventuele kosten, mits deze aantoonbaar additioneel zijn ten behoeven van de uitvoering van deze regeling, kunnen gedekt worden uit de 15% apparaatskosten die voorzien zijn in de aanvraag.

14. Samenwerking/afstemming andere clusters

Deze nota en achterliggende aanvraag is gemaakt binnen de Limburgse Programmatische aanpak Landelijk Gebied. Onderdelen van de aanvraag zijn afgestemd met NW (ecologische inbreng in de aanvraag), PLA (uitvoeringsregeling), FIN (BTW - berekening) en AJZ (Juridische paragraaf).

15. Voorstel

1. Bijgaande aanvraag in het kader van de SPUK programma natuur fase 2, met bijgaande aanbiedingsbrief, bij het ministerie van LVVN in te dienen.
2. Bijgaande mededeling portefeuillehouder aan Provinciale Staten te zenden. In deze mededeling portefeuillehouder staat, naast informatie over de aanvraag SPUK programma natuur fase 2, ook informatie over andere onderwerpen aangaande de Limburgse Programmatische aanpak Landelijk Gebied. Deze zijn:
 - Indienen aanvraag SPUK Regeling provinciale maatregelen landelijk gebied
 - Effecten Hoofdlijnenakkoord